

**Aktualne wyzwania
oraz prognozy finansowania
dróg wojewódzkich Województwa Śląskiego**

Zbigniew Tabor

II Forum Dni Asfaltu, 21 marca 2023

Gdyby zrobić szybką ankietę jakie powinny być drogi możemy się spodziewać, że większość odpowiedzi będzie tak wyglądała :

równe
ciche
trwałe
bezpieczne
wygodne

Różnice w odpowiedziach pojawią się w zależności od użytkowników: pieszych, rowerzystów, kierowców pojazdów samochodowych.

Różnice pojawią się również w zależności od umiejscowienia drogi: w mieście czy poza miastem.

Jednak we wszystkich przypadkach będą się pojawiać te same oczekiwania, które zarządca drogi powinien spełnić.

Powstaje pytanie: jak to zrobić?

Do realizacji wyzwań jakie stoją przed zarządem dróg potrzebna jest wizja?

Pojęcie „wizja” jest trudne do jednoznacznego zdefiniowania.

Wizja wg słownika języka polskiego PWN to:

- czyjeś wyobrażenie jakichś zdarzeń mających zajść w przyszłości,
- obraz pojawiający się w czyjejs wyobraźni pod wpływem natchnienia.

Wizja wg Wielkiego słownika języka polskiego Instytutu Języka Polskiego PAN to: wyobrażenie, jakie ktoś ma o kimś lub o czymś.

Wizja jest to sposób zarządzania, kwestionująca stan obecny.

Wizja to inaczej kierunek w jakim zmierzamy.

Cechą wizji jest jej twórczy wizjonerski charakter.

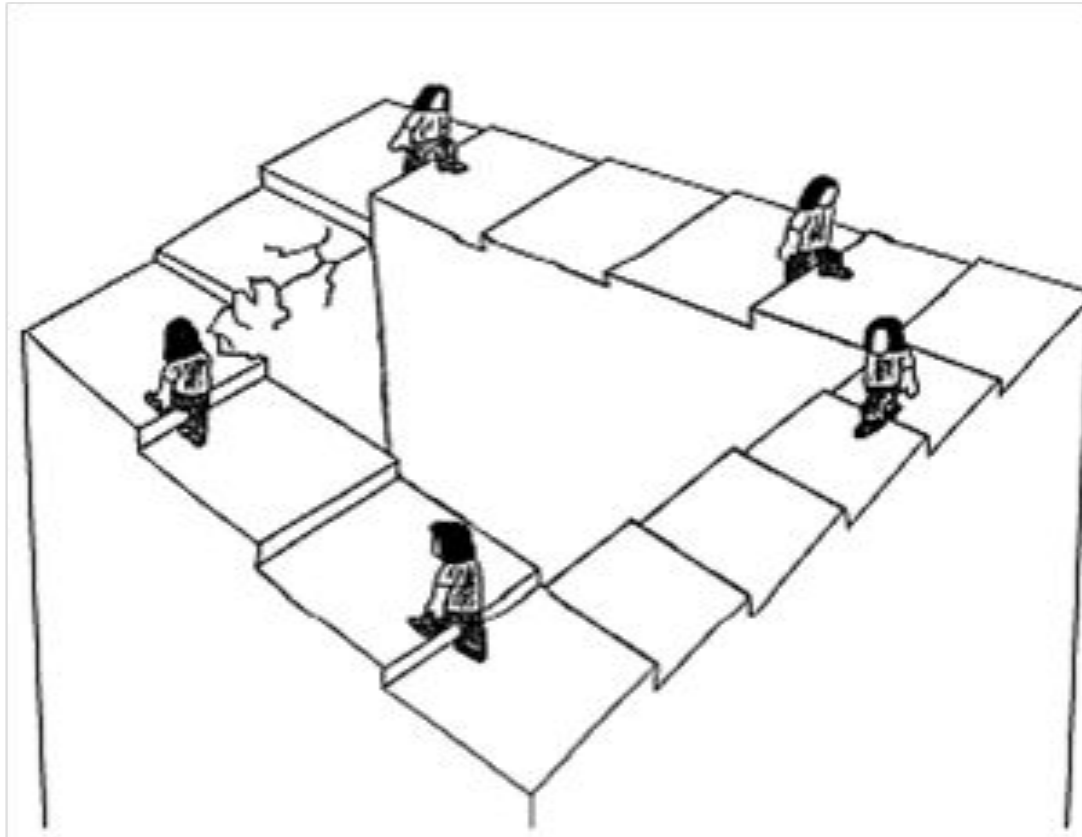

Bill Gates (1955-)

"Najlepsze jest wciąż przed nami" – twierdził w 1995 roku szef Microsoftu. Za dziesięć lat, w marzeniach B. Gatesa, osobisty komputer będzie miał format notesiku lub płaskiej tabliczki, którą nosić będziemy w kieszeni. Z biurk naszych powinien też zniknąć wreszcie papier - wszystkie dokumenty, podobnie jak książki, nagrania muzyczne czy fotografie, będą przechowywane w formie cyfrowej.

Po co wizja dróg?

Jeżeli zarząd (zarządca) drogi nie ma wizji to nie rozumie dlaczego robi to co robi. Bez wizji nie można osiągać celów, to tylko działania „tu i teraz”.

Jedno z pytań/zagadnień to jaką chcemy mieć trwałość drogi ?

Brak odpowiedzi na to pytanie skutkuje brakiem perspektyw na trwałą poprawę stanu technicznego dróg samorządowych.

Droga jest tak trwała ja została zaprojektowana i wykonana. Tutaj żaden cud się nie wydarzy.

Należy pamiętać o tym, że od 21 marca 2019 po wszystkich drogach publicznych w Polsce mogą poruszać się pojazdy o maksymalnych naciskach osi 11,5 T. Wynika to z orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i znowelizowanej ustawy o drogach publicznych.

Art.41.1. Po drogach publicznych dopuszcza się ruch pojazdów o dopuszczalnym nacisku pojedynczej osi napędowej do 11,5t

Kolejne pytanie/zagadnienie ściśle związane z poprzednim to jaką będziemy stosować technologię remontu/przebudowy ?

Nie ma jednej najlepszej technologii remontu/przebudowy drogi. Uwarunkowań jest wiele, ale przestrzegam przed stawianiem na pierwszym miejscu spraw finansowych. Co jest tanie to jest drogie. Ważna jest wizja i sposób dochodzenia do niej. Wydano już wiele pieniędzy na drogi samorządowe z różnych źródeł. Przykładowo Środki UE, Funduszu Dróg Lokalnych, rezerwy subwencji ogólnej, Środki powodziowe i z różnych programów pomocowych. Efekt był z podkreśleniem na czas przeszły.

Dlaczego ?

Celem była doraźna poprawa stanu technicznego bez uwzględnienia przyszłych potrzeb.

W efekcie po kilku latach jesteśmy w punkcie wyjścia. Pieniądze zostały wydane a potrzeby remontowe dalej istnieją.

Wizja Zarządu Dróg Wojewódzkich w Katowicach

Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach rozpoczął działalność 1 lipca 1999 roku. Wizja, czyli wyobrażenie przyszłości przewiduje, że:

1. Nośność wszystkich dróg wojewódzkich będzie wynosiła 11,5 T, w dalszej przyszłości 13 T,
2. Nośność wszystkich obiektów mostowych będzie zgodna z umową standaryzacyjną NATO STANAG 2021 w klasie MLC 150,
3. Trwałość konstrukcji drogi będzie wynosiła minimum 30 lat a docelowo 50 lat,
4. Nawierzchnia drogi będzie miała bardzo dobrą równość podłużną,
5. Droga wykonana wg powyższych założeń będzie miała niskie koszty utrzymania, będzie przyjazna dla użytkowników i otoczenia,
6. Zarząd dróg będzie stosował nowoczesny i obiektywny system diagnostyki nawierzchni,
7. Zarządzanie będzie wspomagane systemami informatycznymi.

Podkreślam, że wizja dotyczy drogi i jej zarządzaniem – gdziekolwiek jest usytuowana i jaką pełni funkcję. Nie dotyczy ilości dróg ich przebiegu czy budowy nowych odcinków.

W ramach przyjętej wizji dotyczącej trwałości dróg zaczęto stosować najnowszą na świecie technologię asfaltów wysokomodyfikowanych

W październiku 2013 roku na drodze wojewódzkiej wykonano
1-szy w Polsce
i 6-ty w Europie
odcinek nawierzchni drogowej z zastosowaniem asfaltu
wysokomodyfikowanego PMB 40/100-80

Wykonano dwie sekcje warstwy ścieralnej:

- AC11S grubości 4 cm
- SMA5DSH grubości 2 cm

W roku 2014 wykonano **pierwszą** w Polsce nawierzchnię na wiadukcie n/torami PKP z zastosowaniem asfaltu wysokomodyfikowanego.
Wiadukt w ciągu DW928 km 13+342 w m. Kobiór.

PMB 45/80-80 dla warstwy SMA 11 S – grubość 4 cm

W 2021 roku Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach otrzymał od firmy ORLEN Asphalt tytuł pierwszego Ambasadora w Programie Innowacyjne Drogi Samorządowe

Innowacyjne
Drogi
Samorządowe

Prognozy finansowania dróg wojewódzkich w Województwie Śląskim

Od 2019 roku nakłady na drogi wojewódzkie systematycznie rosną. W okresie 2019 do 2022 łączne nakłady na inwestycje wyniosły ok. 1100 mln zł. Duży udział miały w tym środki Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2013-2020 w kwocie około 500 mln zł.

Aktualnie są realizowane inwestycje o wartości około 800 mln zł z terminem zakończenia w 2024 roku.

W 2022 roku został przygotowany Regionalny Plan Transportowy będący podstawą do ubiegania się o pieniądze unijne w nowej perspektywie finansowania. Zagrożeniem realizacji planu jest wzrost cen robót budowlanych, jaki obserwujemy od roku.

Plan wydatków 2023 ZDW w Katowicach (stan na 01.03.2023):

§4270 Remonty:	102 900 000,00 zł
§6050 Inwestycje:	393 867 610,00 zł
§6059 Wkład własny z budżetu WŚ:	15 470 520,00 zł
§6100 RFIL:	2 000 000,00 zł
§6370 Rządowy Fundusz Polski Ład:	<u>70 200 000,00 zł</u>
Razem:	584 438 130,00 zł

Regionalny Plan Transportowy dla Województwa Śląskiego

Analiza wielokryterialna wykonana dla trzech wariantów rozwojowych oraz Wariantu Odniesienia, jednoznacznie wskazała na **Wariant Innowacyjny** jako wariant najlepiej realizujący postawione cele RPT. Wariant ten cechował się największym rozwojem sieci drogowej, co oznaczało największą dostępność i poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego. Jednak wariant ten posiada jeden istotny mankament, który sprawia, że nie należy go rozważać w kontekście horyzontu do 2030 roku. Wariant ten charakteryzuje się zbyt mocno rozbudowaną listą inwestycji drogowych, która zarówno ze względów finansowych jak i organizacyjnych wydaje się nie do zrealizowania w przeciągu ośmiu lat. Z tego powodu zbudowano **Wariant Wynikowy**, oparty na Wariacie Innowacyjnym, który zawierał mniejszą listę inwestycji na drogach wojewódzkich. **Jest on rekomendowany do realizacji w RPT.**

Wariant Wynikowy w liczbach:

- 23 inwestycje w gestii Zarządu Dróg Wojewódzkich w Katowicach,
- 85 km budowanych dróg w gestii Zarządu Dróg Wojewódzkich w Katowicach,
- 323 km przebudowywanych dróg w gestii Zarządu Dróg Wojewódzkich w Katowicach,

Koszty utrzymania, eksploatacji, nakłady inwestycyjne:

- 5 744 461 000 zł – przewidywane nakłady inwestycyjne Zarządu Dróg Wojewódzkich w Katowicach,
- 1 668 000 zł – wzrost rocznych kosztów utrzymania sieci dróg wojewódzkich,

W poniższej tabeli znajdują się 23 inwestycje istotne z punktu widzenia regionalnego i możliwe do uzyskania wsparcia na tym poziomie.

W okresie do 2030 r. w pierwszej kolejności zapisano inwestycje, posiadające zabezpieczenie w postaci środków finansowych w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Śląskiego,

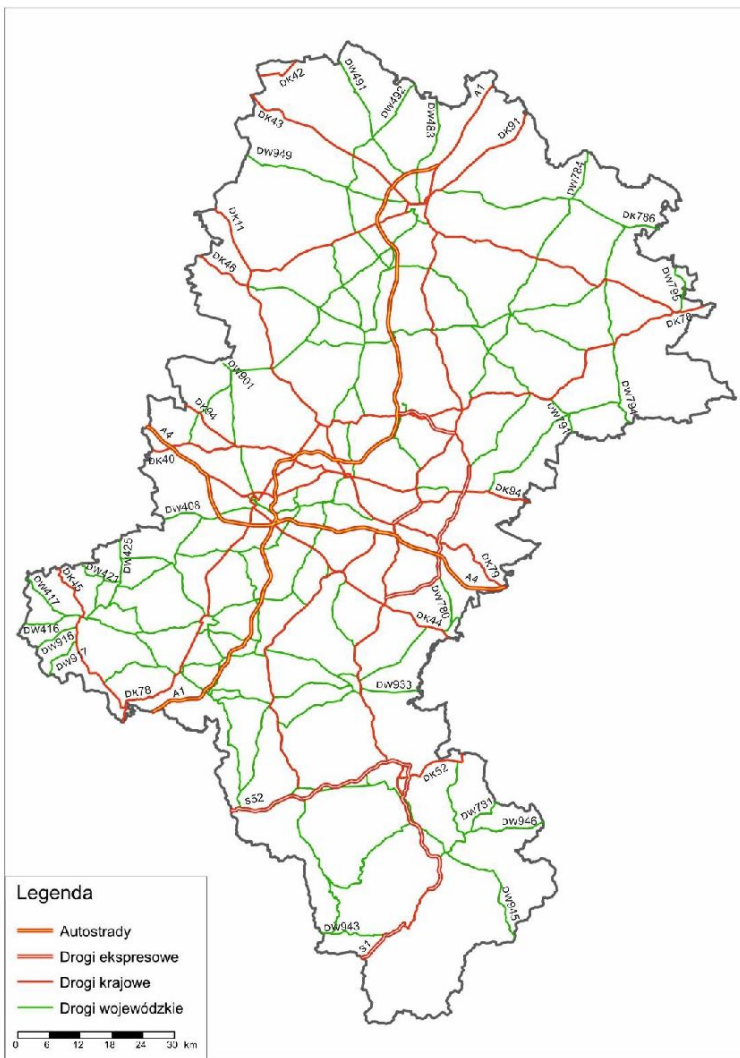
L.p.	Nazwa	Plan/ program
RD1	Przebudowa DW 408 na odcinku od m. Gliwice do granicy województwa, etap I budowa obwodnicy Sośnicowic	WPF
RD2	Budowa mostu nad rzeką Odrą w ciągu DW 421	WPF/ Program Rządowy Mosty dla Regionów
RD3	Przebudowa skrzyżowania DW 786 z DP 1060S w miejscowości Wancerzów	WPF
RD4	Budowa obwodnicy miejscowości Koziegłowy	WPF/ Fundusz Rozwoju Dróg
RD5	Budowa skrzyżowania bezkolizyjnego w ciągu drogi wojewódzkiej nr 789 w ul. Koziegłowskiej w Myszkowie wraz z budową przyległego układu drogowego, w zamian za likwidację przejazdu kolejowo -drogowego kat. A w km 256,551 linii kolejowej nr 1 w ul. Koziegłowskiej	WPF / POIiŚ
RD7	Rozbiórka i budowa wiaduktu nad torami PKP w ciągu drogi wojewódzkiej nr 906 w km 0+729 w miejscowości Lubliniec o nr ew. 133	WPF/ Rządowy Fundusz Polski Ład
RD8	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 925 od granicy miasta na prawach powiatu Ruda Śląska – A1 – do granicy miasta na prawach powiatu Rybnik	WPF/ RPO WSL 2014-2020
RD9	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 928 na odcinku od drogi krajowej nr 44 do drogi krajowej nr 1	WPF/ Rządowy Fundusz Polski Ład
RD10	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 934 od m. Imielin do drogi krajowej nr 44	WPF/ Rządowy Fundusz Polski Ład

RD11	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 948 od drogi krajowej nr 52 do drogi wojewódzkiej nr 946	WPF
RD12	Projekt budowy Drogi Głównej Południowej na odcinku od drogi wojewódzkiej nr 935 w Rydułtowach do połączenia z ul. Wodzisławską w Mszanie	WPF prowadzi projektowanie Wodzisław Śląski
RD13	Północno-zachodnia obwodnica Raciborza	WPF

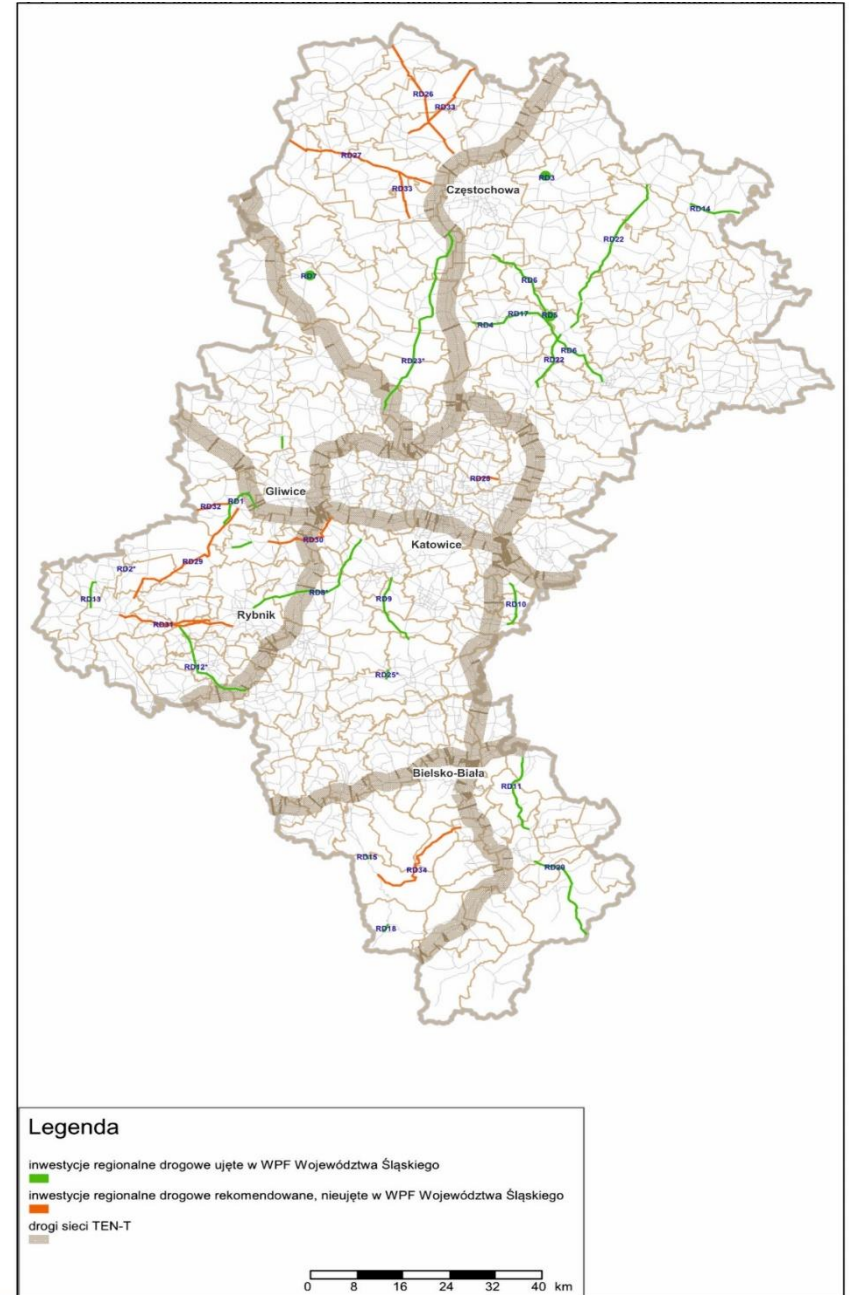
RD14	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 786 na odcinku od m. Koniecpol do granicy województwa	
RD15	Budowa nowego ciągu drogi wojewódzkiej nr 941 na odcinku Ustroń/Wiśla, etap I - odcinek od obwodnicy Ustronia do nowego mostu w Wiśle Obłaziec	
RD16	Przebudowa skrzyżowania drogi wojewódzkiej nr 934 z DK-44 wraz z przebudową skrzyżowania DW-934 z linią kolejową w miejscowości Bieruń	
RD17	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 789 od węzła autostradowego przez Gniazdów, Koziegłowy do Lgota Nadwarcie, etap II	
RD18	Przebudowa DW 941 odc Istebna Dzielec - Jaworzynka Krzyżowa	
RD19	Przebudowa DW 921 w gminie Pilchowice – etap II	
RD20	Przebudowa i rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 945 od skrzyżowania z ul. Isep w miejscowości Żywiec do granicy miejscowości Korbielów	
RD21	Przebudowa DW 901 na odcinku od granicy miasta Gliwice do skrzyżowania z DK 94 w miejscowości Pyskowice wraz z przebudową skrzyżowania na odcinku ulic Gliwicka i Zaolszany	
RD22	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 793 na terenie gmin Żarki, Myszków, Janów oraz Siewierz	
RD23	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 908 na odcinku Częstochowa - Tarnowskie Góry	
RD24	Budowa obwodnicy miejscowości Sośnicowice. Etap II	
RD25	Zachodnia obwodnica miejscowości Pszczyna	

dalsze 16 inwestycji priorytetowych, czyli takich, które powinny być realizowane w województwie ze względu na swój strategiczny charakter

Wojewódzkie inwestycje drogowe do 2030		
RD2	Budowa mostu nad rzeką Odrą w ciągu DW 421	priorytetowa
RD12	Projekt budowy Drogi Głównej Południowej na odcinku od drogi wojewódzkiej nr 935 w Rydułtowach do połączenia z ul. Wodzisławską w Mszanie	priorytetowa
RD24	Budowa obwodnicy miejscowości Sośnicowice. Etap II	priorytetowa
RD26	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 491 od granicy miasta na prawach powiatu Częstochowa do granicy województwa	priorytetowa
RD27	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 494 od granicy województwa do granicy miasta na prawach powiatu Częstochowa	priorytetowa
RD23	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 908 na odcinku Częstochowa - Tarnowskie Góry	priorytetowa
RD28	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 910 od drogi krajowej nr 86 do granicy miasta na prawach powiatu Dąbrowa Górnicza	priorytetowa
RD29	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 919 zlokalizowanej w powiecie raciborskim i gliwickim – od mostu nad rzeką Odrą do drogi wojewódzkiej nr 408 w m. Sośnicowice	priorytetowa
RD30	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 921 od drogi krajowej nr 78 do granicy miasta na prawach powiatu Zabrze	priorytetowa
RD8	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 925 od granicy miasta na prawach powiatu Ruda Śląska – A1 – do granicy miasta na prawach powiatu Rybnik	priorytetowa
RD31	Budowa Regionalnej Drogi Racibórz – Pszczyna (droga wojewódzka nr 935) etap 1, 2, 3 i 6	priorytetowa
RD32	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 408 na odcinku od m. Gliwice do granicy województwa, etap II	uzupełniająca
RD33	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 492 od drogi krajowej nr 46 do granicy województwa śląskiego z wyłączeniem odcinka od ronda w Kłobucku do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 494 we Wręczycy Wielkiej	uzupełniająca
RD34	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 942 na odcinku Buczkowice (rondo) - Wisła	uzupełniająca
RD25	Zachodnia obwodnica miejscowości Pszczyna	uzupełniająca
RD35	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 935 na odcinku od drogi wojewódzkiej nr 933 do granicy miasta Rybnik	uzupełniająca

Inwestycje drogowe rekomendowane do realizacji do 2030 r. z poziomu regionalnego.

Inwestycje uzupełniające rekomendowane do realizacji z poziomu regionalnego po roku 2030

Wojewódzkie inwestycje drogowe po 2030		
RD36	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 796 na odcinku od ekspresowej drogi krajowej S1 do Chruszczobrodu	drugorzędna
RD37	Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 937 na terenie gminy Zebrzydowice	drugorzędna
RD38	Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 938 na terenie gminy Hażlach	drugorzędna
RD39	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 939 na odcinku od Zbytkowa do skrzyżowania z drogą powiatową nr 2666S w Strumieniu	drugorzędna
RD40	Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 943 w powiecie cieszyński i żywieckim	drugorzędna
RD41	Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 944 na odcinku Bielsko-Biała – Cieszyn	drugorzędna
RD42	Przebudowa węzła drogowego w Bąkowie	drugorzędna
RD43	Budowa południowej obwodnicy Żywca	drugorzędna
RD44	Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 945 na odcinku od ronda w Rybarzowicach do Żywca	drugorzędna

Wnioski:

1. Wyzwaniem przed zarządcami/zarządami dróg jest stworzenie wizji przyszłości zarządzanej sieci drogowej.
2. Oprócz funkcji drogi bardzo ważna jest jej konstrukcja przygotowana do przenoszenia nie tylko obecnych obciążeń ale przede wszystkim przyszłych.
3. Obecne technologie bitumiczne pozwalają na uzyskanie 50-letniej trwałości właściwie zaprojektowanej konstrukcji.
4. Poziom finansowania dróg jest zależny od rozwoju gospodarczego kraju (wpływy z podatków) jak również możliwości pozyskania środków zewnętrznych.

„Gdy nie wiesz, do którego portu płyniesz, żaden wiatr nie jest dobry”
Seneka Młodszy

Dziękuję za uwagę

Zastosowane w prezentacji grafiki są ogólnodostępne w Internecie i nie zostały użyte w celach komercyjnych.